Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Egentliga Finlands välfärdsområde

20.11.2025

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Asia: Lausuntopyyntönne 27.10.2025 aiheesta HE 129/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Varsinais-Suomen hyvinvointialue täydentää sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 11.11.2025 antamaansa asiantuntijalausuntoa seuraavasti:

Ehdotetut muutokset järjestämislain 29 ja 30 §:iin

Varsinais-Suomen hyvinvointialue pitää yleisellä tasolla kannatettavana sitä, että esitetään hyvinvointialueiden välisen vertailun keskittämistä kansallisesti kerättävään tietoon. Hyvinvointialueilla itsellään ei ole mahdollisuuksia nähdä muiden hyvinvointialueiden tietoja muuten kuin juuri kansallisista lähteistä. Hyvinvointialueiden kesken erilliset tiedonvaihtoratkaisut olisivat vaatineet hyvinvointialueilta uusia teknologisia ratkaisuja tai manuaalikeräyksiä ja siten kustannuksia joko suoraan tai henkilöstöresurssien käytön näkökulmasta.

Lisäksi kansalliset tiedonkeruut pyrkivät yhdenmukaisuuteen ja siten tietojen vertailukelpoisuuteen. Hyvinvointialueiden erillisissä ratkaisuissa tämä olisi vaatinut erillistä määrittelytyötä. Kansallisten määritelmien osalta on kuitenkin vielä tunnistettu tarvetta tarkentaa ja selkiyttää joitakin kokonaisuuksia.

Vertailuvelvollisuuden siirtäminen kansallisiin tietoihin pohjautuvaksi voi kuitenkin johtaa siihen, että kansallisten tiedonkeruiden määrää kasvatetaan tätä tarkoitusta varten. Varsinais-Suomen hyvinvointialue haluaa tuoda esiin, että tiedonkeruiden lisäämisen sijaan tulisi pyrkiä jo kerättävien aineistojen laajempaan hyödyntämiseen, erillisten manuaalisten tiedonkeruiden välttämiseen sekä nykyisten korvaamiseen esimerkiksi sosiaalihuollon Kanta-ratkaisujen kautta. Jos olemassa olevien tiedonkeruiden käyttötarkoitusta laajennetaan, tulee tämä tehdä tiiviissä yhteystyössä hyvinvointialueiden ja järjestelmätoimittajien kanssa. Työlle tulee myös varata riittävä siirtymäaika. Esimerkiksi Hilmo-tietojen toimitusten hyödyntäminen kansallisen kustannuslaskennan pohjalla hyödyntää Hilmo-tiedoista sellaista tietoa, jonka laatua ei ole hyvinvointialueiden toimesta validoitu tai joihin ei ole aikaisemmin kiinnitetty huomiota (esimerkiksi käyntien pituus). Luotettavan tiedon saaminen edellyttää tietojärjestelmän tukea toiminnallisuudelle, yhtenäisen kirjaamisen ohjeistamista ja ohjeiden jalkautusta ja kouluttamista ammattilaisille, jonka jälkeen tietoa vasta alkaa kertyä.

Esityksen pääsiallisten vaikutusten arvioinnissa (kohta 4.2.2) arvioidaan että "--ehdotukset lisäisivät hallinnollista työtä vain vähäisesti. Hallinnollisen työn lisääntyminen koskisi yhtenäisten henkilöstötietojen seurannan ja raportoinnin käyttöönottovaihetta. Sitä seuraavina vuosina hallinnollisen työn määrä ei olisi nykytilaa suurempi.". Hyvinvointialueet ovat tehneet vapaaehtoispohjalta yhteistyötä yhteisten henkilöstöseurantamittareiden määrittelyssä. Kuitenkin yhteisten mittareiden määrittelyiden käyttöönottoon on paljon vaikutusta hyvinvointialueiden erilaisilla kirjaamiskäytänteillä ja/tai järjestelmien ominaisuuksilla. Kaikilla hyvinvointialueilla ei esimerkiksi ole käytössä vakanssijärjestelmää, jolloin täyttämättömien tehtävien seuranta on haastavampaa. Kansallisten uusien tai muuttuvien tiedonkeruiden osalta tulee olla yhteistyötä hyvinvointialueiden ja järjestelmätoimittajien kesken, sekä varmistaa riittävät siirtymäajat. Osa muutoksista tulee todennäköisesti tarkoittamaan muutoksia lähdejärjestelmiin ja tietojen tallentamiseen, ei vain hyvinvointialueiden omiin tiedolla johtamisen ratkaisuihin tai käsittelysääntöihin. Ehdotetussa pykälässä henkilöstön seurantavelvollisuus ulottuu myös yksityisiin ostopalveluyrityksiin. Tämän seurannan toteuttaminen tulee todennäköisesti aiheuttamaan kustannuksia vähintään henkilöstöresurssin käytössä. Yrityksillä on erilaiset kyvykkyydet tietojen toimittamiseen automaattisesti, joten on suuri todennäköisyys siihen, että tietoja joudutaan keräämään ns. käsin. Tietojen yhtenäisyys tulee varmistaa. Velvollisuus aiheuttaa todennäköisesti muutostarpeita myös hyvinvointialueiden palveluntuottajien sopimuksiin. Samanaikaisesti ehdotus parantaa mahdollisuuksia oman ja ostetun palvelun (kustannus)vertailuun.

Esityksen mukaan tiedonsiirtotavoista ja tietosisällöistä tullaan säätämään erillisellä asetuksella, jonka sisältö ei ole vielä selvillä. On mahdollista, että toteutustavasta riippuen tiedonsiirroista voi aiheutua hyvinvointialueelle pysyviä kustannuksia niin ylläpidosta, yksityisiltä saadun tiedon keräämisestä kuin tiedon toimittamisesta THL:lle. Tarkkaa arviota mahdollisista vaikutuksista on mahdoton arvioida ennen kuin seurattavat tietosisällöt, niiden määrittelyt, mahdolliset tarvittavat muutokset järjestelmiin ja/tai kirjaamiseen, toteutustapa yksityisiltä palveluntuottajilta kerättäviin tietoihin ja tiedontoimitustavat on tarkennettu.

Hyvinvointialueella on velvoite seurata väestönsä terveyttä ja hyvinvointia sekä järjestämänsä sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetta, saatavuutta, laatua, vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta, asiakkaiden palveluiden yhteensovittamista jne. Aidosti tämä ei ole mahdollista nykytilanteessa, jossa hyvinvointialueella ei ole pääsyä yksityisten toimijoiden tai työterveyshuollon tuottamiin palveluihin. Tämä tulisi mahdollistaa jatkossa esimerkiksi lainsäädännön keinoin.

Vertailukelpoisuuden parantuminen itsessään on kannatettavaa ja auttaa hyvinvointialuetta oman tilanteensa ymmärtämiseen suhteessa muihin. Huomionarvoista kuitenkin niin henkilöstötietojen osalta, kuin myös muussa kansallisessa vertailussa, arvioinnissa ja ohjauksessa, on että vaikka hyvinvointialueen kokonaistilanne voikin näyttää positiiviselta, voi joissakin hyvinvointialueen osissa olla merkittäviä haasteita, eli alueelliset erot hyvinvointialueiden sisälläkin voivat olla suuria. Kokonaisluku tasapäistää.

Yhteenveto

Yhteenvetona Varsinais-Suomen hyvinvointialue toteaa, että esityksen tavoitteet ovat kannatettavat. Hyvinvointialue haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota esityksen

mahdollisesti aiheuttamiin jatkokustannuksiin sekä lisääntyvään hallinnolliseen taakkaan edellä mainituin perustein.

Lisätiedot:

Marjaana Siirala, puh. 0401637407

Turussa 19.11.2025

VARSINAIS-SUOMEN HYVINVOINTIALUE